

zásoké, a kelet-európai életérzésé, a mindennapos emberi küzdelmeké.

Ezek a tárcák talán elébe mennek a sorsnak, s mint egy megelőző régészeti feltárás (például bevásárlóközpont építése előtt, esetleg közben), a hibákból is építkezve, a fontosnak vallott értékek megőrzése mellett foglalnak állást. Szerényen, de határozottan, logikus érvekkel, elgondolkodtató példákkal.

Azt mondom, a leletmentés sikerült. Ezek az írások megőriztek valamit, ami már visszavonhatatlanul elmúlt, lecsengett, elhangzott; s noha sokszor magunk is csak tétova kísérleteket teszünk a múlt megidézésére, ehhez a vállalkozásunkhoz korrekt alapot, biztos segítséget nyújt a könyv.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

(*Eső-könyvek, Jászberény–Szolnok, 2003, 145 oldal, 800 Ft*)

HÁY JÁNOS:

A bogyósgyümölcskertész fia

Újabb műfajban jelent meg könyv Háy Jánostól. *A bogyósgyümölcskertész fia* című kötetben tárcanovellákat találunk. Háy akkor vált igazán ismertté, amikor *Dzsigirdűlen – A szívgyönyörűsége* című, a török korban játszódó áltörténelmi regénye megje-

lent. Sikerét megduplázza egy hasonló regénnyel, a velencei kalmár történetére rájátszó *Xanadu – Föld, víz, levegő* című könyvvel. A két, poétikailag és történetét tekintve is izgalmas regény mellett eltörpült, hogy szerzőjük eredetileg költőként startolt, a kritikusok pedig, akik nemigen méltányolták Háy költői teljesítményét, végképp a prózaíró címet osztották rá. *A Kotródóm el* volt aztán az a verseskönyv, amelyre már a magukat igényes líraszakértőnek tartók is bólogattak. Mindeközben a kritikusok többször is elrebetgék a közhelyet, amelyet egyetlen szerző sem szeret hallani: „megtalálta a hangját”.

Háy *Gézagyerek* című drámáját is nagy sikerrel játszották, becsúszott egy mesekönyv is, most meg ez a tárcatár. A bogyósgyümölcskertész legkisebb fia elindul benne szerencsét próbálni. A tárcanovellák hőse egy kicsi faluban gyerekeskedett, kábé olyanban, mint amilyen Vámosmikola lehet. Szedte a bogyósgyümölcsöt, régészkedett, vágott a fővárosba, Nyú Jorkba, a szabad országokba, igazi Levi's farmert akart, mert hogy néz ki, hogy Budára megy szerencsét próbálni, és ő lesz a gimiben az egyetlen, akinek nincsen farmerje. Rockzenész akart lenni, dagadtra gyakorolta az ujját, miközben ráragadt a 70-es, 80-as évek pesti szlengje, meg egy nő; az utóbbiért sokkal jobban meg kellett dolgoznia, mint a szlengért. Például ki kellett ugrania az ötödikről – en-

nek kimenetelét lásd a könyvben. A kötet második felében a hős elérkezik a fiatal férfikorba. Na, itt aztán van miliőfestés becsületesen. A szövegek emlékeztetnek minket arra, milyen borzalmas volt kedves hazánkban lakni a közelmúltban. Például ha valaki volt olyan jófej, hogy szállást adott az embernek, amikor véletlenül pont hajléktalan volt, akkor arról a jófejről nemcsak az derült ki, hogy meleg, mert ez ugye esetleg csak a gatyánkat teszi kényelmetlené, de még az is, hogy „hangulatjelentéseket” ír, ami a szexuális identitáskérdéseknél súlyosabb probléma. Van aztán belső miliőfestés is, értsd: a kamaszhős ki van fordítva szépen, kívül a szív, meg az egyéb intim részek és problémák; hősünk például rosszul lesz, ha nem jöhet össze valakivel haladéktalanul (szöveghűen: „az ember annyira akarja, hogy elájul”). Ez mondjuk nem kizárólagosan nemzedéki ügy; de hősünk olyan neveket emleget, mint Radics Béla, Bob Dylan, Mini, Ifipark, Deep Purple, Kudlik Júlia, Losonczi Pál, Jimi Hendrix és Lou Reed. Példaképe pedig Ulricke Meinhoff, a terrorista. Úgyhogy mindjárt tudja az ember, hogy a mostani negyvenesek nemzedékéről van szó (meg hogy mit várhat tőlük).

Mindezekből következik, hogy Háy a tárcanovella műfaján csavart

egy kicsit. Nem a szokásos módon oldotta meg, vagyis hogy „realitást” meg aktualitásokat mesél el magasirodalmi nyelven. Hanem úgy, hogy a közelmúltat, a hatvanas években születettek kamaszkorát veszi valóságként, „magasirodalmi” nyelvként pedig a szlenget. Úgyhogy aki nem bírja a káromkodást, a tökjózást, meg azt, hogy „húzz a vérbe”, annak nem ajánlom ezt a könyvet. A sztorik egyébként *tők* érdekesek, ráadásul fölkeltik a gyanút: talán mintha még egy kis önélet-rajziség is keveredne a dologba. Annak, aki szokott irodalmi beszélgetésekre járni és interjúkat olvasgatni, beugorhat egy-két részlet. Háy faterja (szöveghűen szólva) tényleg boggyósgyümölcskertész volt. Szerzőnknek tényleg volt Szegeden zenekara Originál Läger néven, amelynek zenészeit aztán lenyúlta egy rivális rocker. A második novelében pedig azt olvassuk, hogy bátyja monogramja H. F., ami mind a Háyhoz, mind a Horváthhoz, Háy eredeti nevéhez passzol. Persze lehet, hogy itt a szerző tréfájának áldozatai vagyunk, és csupán (ön)mítoszteremtésről van szó. Mindenestre hiteles.

BUDAI JULIANNA

(Palatinus Kiadó, Budapest, 2003,
186 oldal, 2200 Ft)